

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

*Recommended for distribution via the Internet
Academic Council of Mukachevo State University
(Minutes № 18 of May 10, 2022)*

C 11

Professional personality formation in the post COVID space: a collection of abstracts based on reports of the International Scientific and Practical Conference materials (May 12-13, 2022, Mukachevo). Mukachevo: MSU Publishing House, 2022. 199 p

The collection presents abstracts on the reports of the International scientific-practical conference materials «Professional personality formation in the post-COVID space». The participants of the conference considered the problems of formation of the professional personality in the post-COVID space in order to develop recommendations and implement a comprehensive scientific approach to improving the social and adaptive competencies of the individual in the professional sphere; dissemination of applied research in the psychological and pedagogical sphere; study of the peculiarities of the formation and development of professionally significant personal qualities.

The publication is intended for scientists, teachers, professors, graduate students and students engaged in research work.

Editorial board:

Scherban T.D. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Chairman);

Hoblyk V.V. – Doctor of Economic sciences, Professor;

Telychko N.V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;

Kornienko I.O. – Doctor of Psychological Sciences, Professor;

Bretsko II. – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor;

Voronova O.Yu. – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor;

Kravchenko T.M. – Doctor of Philosophy;

Buchmei I.I. – Leading specialist of the Department of Psychology.

The authors of the publication are responsible for the accuracy of facts, proper names, quotations, figures and other information.

© Mukachevo State University, 2022

Hertsovska N., Koniukov O. Irony as an object of study of different areas of mind: Psychological value of irony.....	173
Кравченко Т.М., Апацька Я.Я. Психологічний аспект формування англійської лінгвосціокультурної компетентності в учнів старшої школи на уроках англійської мови.....	174
Кравченко Т.М., Калій А. Ю. Психолого-фізіологічні особливості учнів старшої школи.....	177
Липчанко-Ковачик О.В., Тупиця Р.В. Психолого-лінгвістичні передумови формування аудитивних навичок.....	179
Розман І.І. COVID-19: переосмислення освіти.....	181
Розман І.І., Молнар Г.Д. Експериментальна освіта в епоху COVID-19.....	183
Розман І.І., Рушницька А.А. Професійна підготовка майбутнього педагога як запорука якісного навчання та виховання учня.....	184
Розман І.І., Чепак Ю.М. Інтерактивні методи формування культури міжособистісної взаємодії у майбутніх вчителів.....	186
Теличко Т.В. Емоційний розвиток дитини дошкільного віку як психолого-педагогічний феномен.....	188
Теличко Н. В., Бабинець В. І. Психологічні механізми (передумови) запам'ятовування лексичних одиниць у старшій школі.....	190
Теличко Н.В., Кирлик О.В. Навчання іноземного мовлення учнів старшої школи: психологічний підхід.....	192
Теличко Н.В., Тимчик О.-Д.М. Шляхи активізації психічних процесів учня старшої школи, задіяні у вивченні лексичного матеріалу.....	194
Тюх М. Психологічні особливості навчання монологічного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.....	197

the event, helping the patient to live more effectively and easily, and learn how to adaptively manage their negative emotions.

2. It increases the ability to solve problems

Increase the ability to "solve problems". According to Borchardt, "if we can laugh at a problem, it is solved." Most situations, even the most difficult, have an ironic side, but living with certain negative emotions prevents us from perceiving these fun sides. Over time, the decrease in the intensity of negative emotions puts in the background a critical and painful aspect, which allows you to assess the comic side.

3. It increases optimism

Irony works as a mediator between positive emotions and humorous commentary, which can lead to feelings of confidence, optimism and happiness. In addition, irony allows you to express certain feelings that are felt intensely. This expression occurs in a controlled and safe way. Irony also allows you to express emotions and feelings that otherwise you wouldn't.

4. It improves the patient-therapist relationship

It helps increasing the therapeutic alliance, helps to establish and maintain positive therapeutic relationships. During a psychotherapy session, a humorous comment from the therapist can help communicate between him and the patient, as well as reduce the resistance of the sessions, as this leads to a more relaxed and open conversation.

5. Irony helps increase self-esteem

Self-laughter is a useful mechanism for the patient to achieve self-acceptance and acceptance of his/her shortcomings. Those who have the ability to laugh at themselves have a higher level of well-being because it develops less depressive symptoms and increases tolerance to negative emotions [2].

So, as we can see from the material, the functioning and importance of irony is not only reduced to being a stylistic device, it is also a powerful tool in increasing self esteem and optimism, solving problems in communication, improving a interpersonal relations.

The correct understanding of language phenomena and usage of language means help the personality overcome difficult situations, understand one's own feeling and achieve higher goals.

References

1. Єфімов Л. П. Стилїстика англїйської мови і дискурсивний аналіз. Учбово-методичний посїбник. / Л. П. Єфімов. – Вінниця: «Нова книга», 2004. – 240 с.
2. Використання іронїї та гумору в психотерапїї / Клінічна психологія | Психологія, філософія і роздуми про життя. (sainte-anastasia.org) [електронний ресурс]

УДК [37.015.311:81'23:81'27:005.336.2-052]:37.016:811.111

КРАВЧЕНКО Т.М., АПАЦЬКА Я.Я.
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

В умовах блискавичної динаміки розвитку інформаційного суспільства освіта модернізується під впливом інтеграційних процесів. Саме тому вивчення іноземної мови в умовах глобалізації інформаційних процесів стає пріоритетним для кожної особистості. Англomовна комунікативна компетентність є важливим компонентом комунікативної культури, диференціювання якої не може функціонувати без лінгвосоціокультурної компетентності.

Питання психологічних передумов формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів старшої школи в освітньому процесі досліджувало багато дослідників, а саме Л. Виготський, П. Гальперін, Дига Н.В., Г. Костюк, Корягіна О.П., В. Кудрявцев, Н. Менчинська, С. Рубінштейн, Н. Талізїна, А. Щербаков.

Згідно з І. О. Зимнею варто розглядати старший шкільний вік як період, у якому загальні закони психічного розвитку знаходять якісно своєрідне вираження в процесі вивчення іноземної мови.[5] Досліджуючи мотивацію до навчання іноземної мови учнів старших класів, Л. Я. Зєня, крім мотиву самоствердження та прагнення до освіти, відзначає виражену перевагу мотивів, пов'язаних з професійним та життєвим самовизначенням школярів.[4] Учні цього віку більш усвідомлено та міцно оволодівають логічними операціями, у них виникає повноцінне теоретичне мислення. Грунтуючись на тому, що старша школа є віком істотних якісних зрушень у розвитку особистості в цілому, погоджуємось з І. О. Зимнею, що цей віковий період характеризується якісними змінами і у комунікативній діяльності. Комунікативний розвиток учнів профільної школи триває по тим самим лініям вдосконалення видів мовленнєвої діяльності, що і у школярів середнього шкільного віку, по лінії розширення засобів і способів мовленнєвої діяльності. [5]

У сфері мовного розвитку старший шкільний вік характеризують становленням функції перспективної саморегуляції та узагальнюючої функції, остання пов'язана з виробленням нових значень. Це вік становлення загальної культури мовлення. В даний віковий період розвитку особистості відбувається поступове вдосконалення і рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Розвиток пізнавальних здібностей учнів старшої школи досягає майже рівня пізнавальних здібностей дорослої людини, таким чином випускник профільної школи є здатним та готовим виконувати розумову роботу на рівні дорослих. Також, психологи відзначають прогресуючий розвиток теоретичного мислення, творчих здібностей та формування дивергентного мислення, що

передбачає велику кількість правильних та рівноправних відповідей на одне і те саме запитання.[4]

Інтенсивне інтелектуальне дозрівання юнацького віку та зростаючі можливості пізнання сприяють швидкому накопиченню лінгвосоціокультурних знань та формуванню лінгвосоціокультурної компетентності у учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Для розробки методики формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності на уроках англійської мови необхідно також розглянути роль психологічного компонента, а саме психологічні процеси у механізмі міжкультурного спілкування, що відіграють велику роль у формуванні цієї компетентності. Адже акцент у процесі навчання повинен робитись не лише на знаннях, навичках та вміннях, а й на психічній здатності та готовності до контакту з носіями іноземної мови, що проявляється у певних соціально-психологічних якостях особистості.

В. В. Сафонова наголошує на важливості формування лінгвокраїнознавчої та соціолінгвістичної спостережливості, соціокультурної сприйнятливості та неупередженості. [6] Н. Ф. Бориско вважає важливим усвідомлення власної ідентичності та вміння її презентувати, рольову дистанцію, емпатію, здатність особистості вступати в контакт з іншим культурним простором.[1] Н. Д. Гальськова виділяє такі психологічні якості особистості як відкритість, терпимість та готовність до спілкування з носіями іноземної мови.[2] Л. П. Голованчук, розглядаючи психологічні особливості міжкультурного спілкування, пропонує звернути особливу увагу на процеси атрибуції. Таким чином, дослідники по різному визначають психологічний компонент здатності та готовності до міжкультурної комунікації, усвідомлюючи нерозривність навчання іноземної мови та культури.[3]

Отже, процес оптимізації повинен впроваджуватися таким чином, що врахування психологічних особливостей має бути покладено в основу цілеспрямованого навчання іноземної мови в старшій школі. Дослідивши психологічний аспект формування в учнів профільної школи лінгвосоціокультурної компетентності на уроках англійської мови можна стверджувати що розуміння цих факторів сприяють ефективній та продуктивній реалізації міжкультурного спілкування мовної особистості.

Література

1. Бориско Н. Ф. Теоретические основы создания учебно-методических комплексов для языковой межкультурной подготовки учителей иностранных языков (на материале интенсивного обучения немецкому языку) : дисс. ... докт. пед. наук :13.00.02 ; Киев нац. лингв. ун-т. Киев, 2000. 508 с.

2. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам Пособие для учителя. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: АРКТИ, 2003. — 192 с. — (Метод. биб-ка).

3. Голованчук Л. П. Культурно-країнознавча компетенція як одна з цілей навчання іноземних мов у середній школі (за навчально-методичним комплексом English through

Communication) / Л. П. Голованчук // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. – К. : Вид. центр КДЛУ. – 2000. – Вип. 3. – С. 43–50.

4. Зеня, Л. Я. (2008). Навчання іноземних мов у старшій профільній школі: лекційно-практичний курс. Горлівка, Україна: Видавництво ГДППМ

5. Зимняя, И. А. (1991). Психология обучения иностранным языкам в школе. Москва, СССР: «Просвещение»

6. Сафонова В. В. Социокультурный подход к обучению иностранному языку как специальности: Дис. ... д-ра пед. наук / В. В. Сафонова. – М., 1992.

УДК 37.011.3-052:159.91

КРАВЧЕНКО Т.М., КАЛІЙ А. Ю.
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Сучасні засади психологічної науки визначають старший підлітковий вік, як один із найважливіших та не простих періодів у житті людини. Це вік вираження інтенсивних емоцій, це той період, коли почуття стають зрілішими, стійкішими та глибшими. Дуже часто з підлітками складно знайти спільну мову, тому педагогу необхідно орієнтуватися у психологічних та фізіологічних особливостях своїх учнів, аби знайти до них правильний підхід, потрібно відчувати настрій, готовність учня та період вразливості, оскільки так буде легше спроектувати подальшу співпрацю. Дослідники у сфері психології такі як О.Ю.Агафонов, О.Р.Лурія, О.Є.Шерозія, П.Я.Гальперін, Є.Ф.Тарасов, Н.В. також внесли свою лепту в дослідження цього питання, тому велика увага приділялася психологічним особливостям особистості на конкретному віковому етапі під час вивчення мови [1].

Для вікового розвитку старших школярів характерне досягнення високих темпів розвитку фізичного потенціалу в цілому. Відзначається найбільш інтенсивний ріст силових показників, витривалості і вдосконалення рухових координацій. Покращується аналітична діяльність кори головного мозку, сприйняття стає більш свідоме. Продовжує помітно змінюватись хімічний склад м'язів, удосконалюються їх функціональні властивості. У школярів старших класів більш виразно, ніж у підлітків, виявляється різниця в збільшенні сили м'язів правої та лівої половини тіла. В зв'язку з цим для повноцінного формування рухового апарату серйозне значення набуває симетричний розвиток м'язів правого та лівого боків тулуба й кінцівок. На відміну від підлітків у старшокласників опорно-руховий апарат стає більш стійким до рухового напруження, статичної роботи [2].

У дівчат для правильного формування кістково-м'язевої системи дівчат необхідно з більшою обережністю давати вправи, які створюють внутрішньочеревний тиск, шкідливо впливають на розвиток органів малого тазу, наприклад: піднімання і перенос обтяжень, стрибки з більшої висоти на тверду поверхню і т.ін. В той же час слід широко використовувати вправи, які

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>